

nem ejus proficiens; sicut homo ex hoc ipso quod in Scriptura cognoscit se tali loco per peccatum privatum, ad peccatum vitandum incitatur, et ad miseriam suam cognoscendam.

Ad secundum dicendum, quod sicut peccati infectio non venit ad creaturas alias nisi per creaturam rationalem peccantem; ita etiam illa infectio sive corruptio non in irrationalis creaturæ poenam ordinatur; unde non oportet quod locus iste per peccatum inficiatur in quo homo et Angelus peccavit, scilicet paradisi terrestris, et caelum empyreum, sed illa loca quæ peccantibus deputata sunt post peccatum.

Ad tertium dicendum, quod illa impedimenta ratione quorum inaccessibleis dicitur paradisi terrestris, forte hic gladius flammæ vocatur: quia præcipue locus ille inaccessibleis videtur propter intemperatum calorem in locis intermediis; et ideo non sequitur quod hujusmodi impedimenta superflua sint.

Ad quartum dicendum, quod quamvis homo post peccatum lignum vitæ sumpisset, mortem evadere non potuisset; potuisset tamen mortem differre; ita ut vita ejus auxilio ligni vitæ prolongaretur, sicut de Enoch et Elia creditur, et hoc homini non expedebat, ut tamdiu in hac misera vita permaneret. Et verba illa Domini sunt magis accipienda per modum comparationis quam insultationis. Vel potest dici sicut dicit Magister in littera.

Ad quintum dicendum, quod etsi homo ante peccatum de ligno vitæ sumpisset, non tamen immortalitatem consecutus fuisset, quam lignum vitæ conferre non potuit, nisi frequenter sumptum. Et ideo

Ad sextum dicendum, quod lignum vitæ non erat causa per se immortalitatis, ut ex prædictis patet, sed potius erat ut dispositio quaedam. Dispositio autem non perducit ad effectum nisi multiplex, sicut patet in qualitatibus activis et passivis, quæ sunt dispositiones ad formam elementis: non enim inducitur forma elementis nisi quando perducitur materia ad intensiorem qualitatum illarum.

Expositio textus.

Operatur liberando et præparando; ut liberatio

DISTINCTIO XXX.

Quod per Adam, peccatum et poena transit in posterum.

In superioribus insinuatum est, licet ex parte (non enim perfecte sufficiens exponere (1)) qualiter primus homo deliquit, et quomodo poenam subierit; quibus adiciendum est, peccatum simul ac poenam per eum transisse in posterum, sicut Apostolus ostendit, inquis (Rom. 5, 12): « Sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit; et in omnes homines mors pertransiit. »

Utrum illud peccatum fuerit originale, an actuale.

Hic primo videndum est, quod fuerit illud peccatum originale scilicet, an actuale; et si de originali intelligatur, consequenter quid sit originale peccatum, et quare dicatur originale, et quo modo pertransierit vel pertranscat in omnes, diligenter investigandum est. Quibusdam placuit de peccato actuali Adæ illud accipere, assentientibus hoc Apostolum seu-

(1) Al. deest exponere.

referatur ad expulsionem peccati; et præparatio ad informationem anime.

Non tamen iustitiam habendam, vel retinendam; contra. Supra dictum est, quod quamvis homo non haberet unde proficere posset, habuit tamen unde posset stare. Ergo liberum arbitrium sufficiebat ad iustitiam retinendam. — Et dicendum, quod ab eadem causa esse rei et conservatio ejus; unde sicut esse iustitiæ gratuita non est nisi a Deo; ita etiam et conservatio ejus. Sed verum est quod homo habens gratiam non indiget alia gratia ad ejus conservationem, et propter hoc dicitur, quod homo potest per se stare.

Quibus respondentes, dicimus, cum quidem non tunc habuisse has virtutes quando peccavit; sed ante, et tunc amisisse. Videtur hoc falsum: quia si quando peccavit, non habuit, non prius amisit quam peccaret, quod videtur falsum. — Sed dicendum, quod ante intentionem (1) peccati habuit virtutes: sed simul ista duo fuerunt, commissio peccati et amissio virtutis, sicut unum est instans in quo expellitur nigredo et inducitur albedo.

Homo ante peccatum beatissimus auram carpebat aetheraem. Non est intelligendum de patriæ beatitudinis, sed secundum quod beatitudo includit talem perfectionem qualis illi statui congruebat; et capiebat (2) auram aetheraem, in quantum fixus in divinorum contemplatione manebat.

Atque usi fuisse concessis. Ex hoc non sufficienter probatur, quod (5) homo in statu illo de ligno vitæ comederat. Præceptum enim affirmativum non obligat ad semper; unde etsi præceptum sibi fuerit quod lignis omnibus concessis uteretur, potuit tamen esum aliequorum eorum differre usque ad terminum sibi a Deo præfixum; et ideo a quibusdam non conceditur quod Magister hic determinat. Sed quid verius sit determinari non potest; cum Scriptura non determinet, nec ratione probari possit.

(1) Al. Nicolai inceptionem.

(2) Forte et carpebat ut Nicolai legit.

(5) Al. quamvis.

sius, cum inferius (ibid. 19) ait: « Sicut per inobedientiam » unius hominis peccatores constituti sunt multi; ita et per unius obedientiam iusti constituentur multi. » Evidenter, inquit, etiam ipso nomine exprimitur Apostolus peccatum, quod per unum hominem intravit in mundum, scilicet inobedientiam. Inobedientia vero peccatum actuale est. Hoc autem dicitur intrasse in mundum, non translatione originis, sed similitudine prævaricationis. Omnesque (1) in illo in peccato peccasse dicuntur, quia omnibus ille unus peccandi exemplum exitit. Hoc male senserunt quidam hæretici, qui dicitur sunt Pelagiani, de quibus Augustinus in 1 libro de Baptismo parvulorum (cap. 9) commemorat, dicens: « Sciendum est, hæreticos quosdam, qui nominati sunt Pelagiani, » dixisse peccatum primæ transgressionis in aliis hominibus non propagatione, sed imitatione transisse. Unde etiam in parvulis nolunt credere per baptismum solvi originale peccatum, quod in nascentibus nullum esse omnino contendunt. Sed eis dicitur, quia si Apostolus peccatum imitationis,

(1) Al. deest in; deest item al. peccato.

non propagationis, intelligi voluisset; ejus principem non Adam, sed diabolum diceret, de quo in libro Sapientiae (cap. 2, 4) dicitur: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum; et quia non vult intelligi hoc esse factum propagatione, sed imitatione; continuo subjunxit Scriptura: Inimicitia autem eum qui sunt ex parte ipsius. Imitatur quidem Adam quotquot per inobedientiam transgreduntur mandatum Dei. Sed aliud est quod exemplum est voluntate peccantibus, aliud quod origo est cum peccato nascentibus. Non est igitur accipiendum peccatum Adæ transisse in omnes imitationis tantum exemplo; sed propagationis et originis vitio.

Hic aperit, illud esse peccatum originale quod transit in posterum.

Et est illud peccatum originale, ut aperte Augustinus testatur (de Trin., lib. 12, cap. 16); quod per Adam transit in omnes, per ejus carnem vitiatam concupiscentialiter generatos (4).

Quid sit originale peccatum, inquiritur.

Quod diligenter investigandum est quid sit. De hoc enim sancti doctores sub obscuritate locuti sunt, atque scholastici lectores varia senserunt. Quidam enim putant, originale peccatum esse reatum poenæ pro peccato primi hominis, id est debitum vel obnoxietatem, qua obnoxii et adjecti sumus poenæ temporariæ et æternæ pro peccato primi hominis actuali peccato; quia pro illo, ut ajunt, omnibus debetur poena æterna nisi per gratiam liberentur. Juxta horum sententiam oportet dici, originale peccatum nec poenam aere culpam esse. Culpam non esse ipsi fatentur: poena quoque secundum eos esse non potest; quia si debitum poenæ originale peccatum est, cum debitum poenæ non sit poena, nec originale peccatum est poena. Quod etiam quidam eorum admittunt, dicentes, in Scriptura originale peccatum saepe nominari reatum, et reatum illi intelligunt, ut dicitur est, obnoxietatem poenæ. Et ea ratione asserunt peccatum originale debi esse in parvulis, quia parvuli pro ipso primo peccato rei sunt poenæ sicut pro peccato iniqui parentis aliquando exultant filii secundum iustitiam fori.

Quod originale peccatum culpa sit, auctoritatibus probat.

Sed quod originale peccatum culpa sit, pluribus smetorum testimoniis edocetur. Super Exodum (cap. 15), ubi dicitur: « Primogenitum asini mutabis oves, » Gregorius (2) ait: « Omnes qui in peccato nati sumus, et ex carnis delectatione concepti, culpam originalem nobis contraximus: unde et voluntate nostra peccatis implicamur. » Ecce culpam originalem dicit nos trahere; unde constat, originale peccatum culpam esse. Augustinus quoque in lib. de Natura et Gratia (cap. 4), de hoc eodem sic ait: « Omnes, » ut ait Apostolus, peccaverunt, utique vel in seipsis, vel

(1) Addit Nicolai: in libris eam de Trin. (lib. 15, cap. 10), sic loquitur: « Quoniam propter unum hominem tenebat diabolus omnes per ejus vitiatam carnalem concupiscentiam generatos, iustum est ut propter unum dimittat omnes per ipsius immaculatam gratiam spirituales regeneratos. » Et epist. 88: « Dicitur infantem morte præventum non baptizatum perire non posse, quoniam sine peccato nascitur. Non hæc dicit Apostolus; et arbitror esse melius ut Apostolus totum quum illis credamus. Dicit enim ille Doctor gentium in quo Christus loquebatur: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors; et ita mors in omnes pertransiit, in quo omnes peccaverunt;* et paulo post dicit: *Nam judicium quidem ex uno delicto in condemnationem.* Proinde isti quem forte invenerint infantem non ex illius unius hominis concupiscentia procreatum, ipsum dicam illi damnationi non esse obnoxium, nec per Christi gratiam ab illa damnatione liberandum. Quid est enim: *Ex uno delicto in condemnationem;* nisi illo delicto quod deliquit Adam? » Et de baptismo parvulorum, ut supra, lib. 1, cap. 12: « Diligentius in tuere quod ait Apostolus: *Judicium ex uno in condemnationem.* Quomodo uno nisi delicto? Quia sulsetret ad condemnationem etiam si non esset in hominibus nisi originale peccatum. »

(2) Immo potius Paterius cum operibus Gregorii editis in commentario super Exod., cap. 20, quamvis ex Gregorio Glossa refert lib. 27 Moral., cap. 1, sed perperam (Ex edit. P. Nicolai).

in Adam; quia sine peccato non sunt, vel quod originali ter attraxerunt, vel quod malis moribus addiderunt (1). Peccatum enim primi hominis non solum ipsum, sed omne novit (2) genus humanum; quia ex eo damnationis simul et culpam suscepimus. » Idem super Psal. 50: « Quod de corpore mortuo seminatur, cum vinculo peccati originis malis nascitur, et mortis. Ideo igitur se in iniquitatibus conceptum dicit David, quia in omnibus trahitur iniquitas ex Adam, et vinculum mortis; nemo enim nascitur nisi trahens poenam et meritum poenæ. » Meritum autem poenæ peccatum est. Omnis ergo qui nascitur per carnis concupiscentiam, peccatum trahit. Peccatum itaque originale culpa est, quam omnes concupiscentialiter concepti trahunt. Unde in ecclesiasticis Dogmatibus (cap. 22) scriptum est (5): « Firmissime tene, et nullatenus dubites, omnem hominem, » qui per concubitum viri et mulieris concipitur, omni originali peccato nasci, impietati subditum, mortisque subiectum; et ob hoc naturæ iræ nasci filium; a qua nullus liberatur nisi per fidem mediatoris Dei et hominum. » His aliisque auctoritatibus evidenter ostenditur, peccatum originale culpam esse, et in omnibus concupiscentialiter genitis trahi a parentibus.

Quid sit quod dicitur originale peccatum, scilicet fomes peccati, id est concupiscentia.

Nunc superest videre, quid sit ipsum originale peccatum: quod cum non sit actuale, non est actuus sive motus anime vel corporis. Si enim actus est anime vel corporis, actuale utique peccatum est. Sed actuale non est. Non est igitur actus vel motus. Quid igitur? Originale peccatum dicitur fomes peccati, scilicet concupiscentia, vel concupiscentia, quæ dicitur lex membrorum, sive languor naturæ, sive tyrannus qui est in membris nostris, sive lex carnis (4). Unde

(1) Nicolai (et in Hypognost. lib. 2, prope finem).

(2) Al. necavit.

(5) Nicolai: « Firmissime credendum est, in prævaricatione Adæ omnes homines naturalem innocentiam perdidisse; et neminem de profundo illius ruinae per liberum arbitrium posse consergere, nisi eum gratia Dei miserantis creverit. » Et de fide ad Petrum, cap. 26: « Firmissime tene et nullatenus dubites etc. » In notis vero. Illud porro quod ex ecclesiasticis Dogmatibus ac de fide ad Petrum subiungitur (et prius unum pro altero positum erat) quamvis inter opera Augustini recensetur, ejus non est, sed Genadii Massiliensis, quo ad primum, et Fulgentii quo ad secundum.

(4) Nicolai. Unde Augustinus in lib. de verbis Domini (serm. 45): « Vultis ut non sint omnino concupiscentia mala? Non potestis. Excrete bellum, et sperate triumphum. » Facite quod potestis, nuncpe quod Apostolus ait (ad Rom. 6): « Non regnet peccatum in mortalibus corpore vestro ad obediendum desideriis ejus. Ecce, quod nolo, mala desideria surgunt, sed noli obedire. Arma te, sume instrumenta bellorum. Præcepta Dei arma tua sunt. Non regnet, inquit, peccatum. Quid est: *Non regnet?* id est ad obediendum desideriis ejus. Si coeperitis obedire, regnat. Et quid est obedire, nisi ut exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato? » Et de continentia, cap. 5: « Est in nobis concupiscentia quæ non est permitenda regnare (scilicet concupiscentia peccati). Sunt et ejus desideria, quibus non est obediendum, ne in obediendis regnet. Propter quod membra nostra non sibi usurpet concupiscentia. » Sed sibi vinculet continentia; ut sint arma iustitiæ Dei, ne sint arma iniquitatis peccato. » Et cap. 7: « Nunc bellum est, quoniam salus nondum est. Languor sanctorum, pax est. Languorem istum culpa meruit, natura non habuit; quam sine culpa per lavacrum regenerationis Dei gratia fidelibus jam renitit, sed sub ejusdem medici manibus adhuc natura cum suo languore configi. » Et cap. 18: « Sunt ergo in nobis desideria mala, quibus non consentientur do non vivimus male; sunt in nobis concupiscentiæ peccatorum, quibus non obediendo non perficimus malum. » Et de baptismo parvuli, lib. 2, cap. 4: « Concupiscentia tantum quam lex peccati manens in membris corporis mortis hujus, cum parvulis nascitur, in baptizatis a reatu solvitur; sed ad agnoscendum relinquatur, non sibi ad illicita consentientibus nihil omnino nocitura. » Et inferius: « Manet malum in carne nostra; non natura in qua divinitus creatus est homo, sed vitio quod voluntate prolapsus est; cui malo nos non obedire præcipit Apostolus cum dicit: *Non ergo regnet etc.* » Et cap. 28: « Hæc autem lex peccati, quod etiam peccatum appellat Apostolus, manet in vetustate car-

Augustinus in libro de verbis Domini (1) (serm. 12.): « Est » in nobis concupiscentia, quae non est permittenda regnare. » Sunt et ejus desideria, quae sunt actuales concupiscentiae, quae sunt arma diaboli, quae veniunt ex languore naturae. » Languor autem iste tyrannus est, qui movet mala desideria. Si ergo vis esse victor tyranni, atque inermem inimicum invenire, non obediens concupiscentiae malae. » His verbis satis ostenditur, fomitem peccati esse concupiscentiam.

Quid nomine concupiscentiae intelligitur, quae dicitur fomes peccati.

Nomine autem concupiscentiae non actum concupiscendi, sed vitium primum significavit, cum eam dixit legem carnis. Unde idem in tractatu de verbis Apostoli (2) sic ait: « Semper per pugna est in corpore mortis hujus; quia ipsa concupiscentia, cum qua nati sumus, finire non potest quamdiu vivimus; quotidie minui potest, finire non potest. Quae autem est concupiscentia, cum qua nati sumus? Vitium utique est quod parvulum habiliem concupiscere facit, adultum etiam concupiscentem reddit; sicut enim in oculo caecum in nocte vitium caecitatis est, sed non apparet, nec discernitur inter videntem et caecum nisi luce veniente; sic in puero vitium esse non apparet, donec aetatis provectoris tempus occurrat. » Ex his datur intelligi, quid sit originale peccatum, scilicet vitium concupiscentiae, quod in omnibus concupiscentialiter natos per Adam intravit, eosque commaculavit. Unde Augustinus in lib. (1, cap. 9) de Baptismo parvulorum: « Adam praeter imitationis exemplum, occulta etiam tabe carnalis concupiscentiae suae tabificavit in se omnes de sua stirpe venturos. » Unde Apostolus recte ait (Roman. 5, 12): « In quo omnes peccaverunt. » Circumspice, et sine ambiguitate dicit hoc Apostolus. Sive enim intelligatur, in quo homine, sive in quo peccato, sanum est. In Adam enim omnes peccaverunt ut in materia, non solum ejus exemplo, ut dicitur Pelagiani. Omnes enim ille unus homo fuerat, id est in eo materialiter erant. Manifestum est itaque omnes in Adam peccasse quasi in massa. Ipse enim per peccatum est corruptus; quos genuit, omnes nati sunt sub peccato. Ex eo igitur sicut cuncti constituti sunt peccatores; ita et in illo uno peccato quod intravit in mundum, recte omnes dicuntur peccatores; quia sicut ab illo uno homine, sic ab eodem uno peccato immunes esse non possunt, nisi ab ejus reatu per Christi baptismum absolvantur. Alia ergo propria sunt peccata, in quibus tantum peccant quorum peccata sunt; aliud hoc unum, in quo omnes peccaverunt; id est, ex quo omnes peccatores constituti sunt.

Quod sit peccatum in quo omnes peccaverunt, scilicet originale, quod ex inobedientia processit.

Hoc est originale peccatum, quo peccatores nascuntur omnes concupiscentialiter geniti; quod ex Adam, sive ex ejus inobedientia, emanavit, et in posterum demigravit. Unde Apostolus consequenter per inobedientiam unius hominis multos dicit esse constitutos peccatores, quae est actuale peccatum (3); cum ante dixerit, per unum hominem peccatum

« nis tanquam superatum et peremptum, si non illicitis consensionibus quodammodo reviviscat, et in regnum proprium dominationemque revoctur. » Et epist. 20: « Quis ergo sine aliquo vicio, id est fomite quodam vel radice peccati. » Ut et serm. 12 de verbis Apostoli cap. 5: « Quid est: Non in regno? Ad obediendum desideris. Non dixit: Noli habere desideria mala; sed: Non eis obediat, ne iniquitas dominetur. Cum enim non fiant membra tua arma iniquitatis, est quidem iniquitas in membris tuis in desideris illius, sed non regnat. Concupiscentia carnis tuae languore rebellat adversus te; languor iste tyrannus est. Si vis te tyranni esse victorem, Christum invoca imperatorem. » Et cap. 5: « Vide ne forte carnis mens tua consentiat. » His verbis etc. Ad marginem vero haec volat. Pro his omnibus quae supplemus, pauca tantum editiones aliae dabant vel ex serm. 12 de verbis Domini indistincte, vel ex lib. de Peccato. mer. et remis. seu de baptis. Parv. sine ullo indice specialis. . . . Sed nullibi occurrunt sub his verbis, et ex locis dumtaxat hic additis colligi possunt. (Ex edit. P. Nicolai).

(1) Al. de baptismo parvulorum.
(2) Immo verbis paululum immutatis, serm. 43, qui secundus est pro dominica 5 post octav. Epiphaniae, sed super illud Apostoli ad Roman. 7: Non quod volo, facio bonum; ex quo forte factum est, ut velut ex tract. de verbis Apostoli Magister id referret (Ex edit. P. Nicolai).

(3) Al. Cum autem, praemisso puncto affirmationis, et deinde omissis quod.

intrasse in mundum, et in eo omnes peccasse; quod de originali dictum esse oportet accipi (1).

Ex quo sensu dictum est, per inobedientiam unius multos constitutos peccatores.

Quod ergo sit: « Per inobedientiam unius multi constituti sunt peccatores; eo sensu dictum esse intelligendum est, quia ex inobedientia Adae, scilicet ex peccato actuali Adae, processit originale peccatum, quo omnes peccatores nascuntur, ut et in illo esset, et in omnes transiret.

Quod peccatum originale in Adam fuit, et in nobis est.

Unde Augustinus, Juliano haeretico nullum peccatum in parvulis esse contentendū respondens (2), aperte asserit peccatum originale ex voluntate Adae processisse, ac per ejus inobedientiam in mundum intrasse: « Querit enim Julianus per quid peccatum invenitur in parvulo, ita inquit: Non peccat iste qui nascitur; non peccat ille qui genuit, non peccat ille qui condidit. Per quos igitur ritus inter tot praesidia innocentiae, peccatum flagis ingressum? Ex respondet et sancta scriptura (Rom. 5, 12): Per unum hominem peccatum intravit in mundum. Per inobedientiam, ait Apostolus (ibid. 19). Quid quaerit amplius quid quaerit apertius? Item inquit Julianus: Si per hominem unum peccatum in mundum intravit; peccatum vel ex voluntate, vel ex natura est. Si ex voluntate est, mala est voluntas, quae peccatum facit; si ex natura est, mala est natura. Cui respondeo: Ex voluntate peccatum est. Quae rit forte utrum originale peccatum ex voluntate sit. Respondeo, prorsus et originale peccatum ex voluntate est; quia hoc ex voluntate primi hominis seminale est, ut et in illo esset, et in omnes transiret. »

Objectio quorundam contra id quod supra dictum est, omnes homines in Adam fuisse.

Ad hoc autem quod diximus, in Adam fuisse omnes homines, quidam verborum sectatores sic objiciunt, dicentes: Non omnis caro quae ab Adam traducta est, in eo simul existere potuit, quia multo major quantitatis est (3) quam fuerit corpus Adae; in quo nec tot etiam atomi fuerunt, quot ab eo homines descenderunt. Quocirca verum non esse asserunt, substantiam uniuscujusque in primo fuisse parentem.

Responsio, ubi aperitur, qualiter fuerunt in Adam secundum rationem seminalem, et quomodo ex eo descenderint, scilicet propagationis lege.

Quibus responderi potest, quia materialiter atque causaliter, non formaliter, dictum fuisse in primo homine omne quod in humanis corporibus naturaliter est; descendenteque primo parente lege propagationis, et in se auctum et multiplicatum est, nulla exteriori substantia in illo transeunte, et ipsum in futuro resurgit. Fomentum quidem habet a cibus, sed non convertuntur eibi in humanam substantiam, quae secundum propagationem descendit ab Adam. Transmisit enim Adam modicum quid de substantia sua in corpora filiorum quando eos procreavit; id est, aliud modicum de massa substantiae ejus divinum est, et inde formatum est corpus filii, siquae multiplicatione sine rei extrinsecae adjectione auctum est, et de illo ita augmentato aliquid inde (4) separatur, unde formantur posteriorum corpora; et ita progreditur procreationis ordo lege propagationis usque ad finem humani generis. Haec diligenter ac perspicue intelligentibus patet, omnes secundum corpora in Adam fuisse per seminalem rationem, et ex eo descendisse propagationis lege.

Auctoritate et ratione probatur, nihil extrinsecum converti in humanam substantiam quae ab Adam est.

Quod vero nihil extrinsecum in humani corporis naturam transeat, Veritas in Evangelio (Matth. 13, 17) significat, dicens: « Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, et in secessum emittitur. » Quod etiam ratione ostendi potest

(1) Al. dictum est, oportere accipi.

(2) Non in illis ultioe libris quos contra Julianum scripsit, sed in lib. 2 de Nuptis et Concupis. cap. 21, ubi ad Valerium scribens, Juliani objectiones refert ac refellit (Ex edit. P. Nicolai).

(3) Al. multo fortius quantitatis est.

(4) Al. iidem.

hoc modo. Puer qui statim post ortum moritur, in illa statura resurgit quam habiturus erat, si viveret usque ad aetatem triginta annorum, nullo vitio corporis impeditus. Unde ergo illa substantia quae Adae parva fuit in actu, in resurrectione tam magna erit, nisi sua multiplicatione in se? Unde apparet quod etiam si viveret, non alifunde, sed in se augeretur illa substantia; sicut costa de qua facta est

Divisio textus.

Postquam determinavit lapsum humanae naturae quantum ad peccatum primorum parentum; in parte ista incipit determinare, quomodo natura humana vitata est in posteris, et dividitur in partes duas: in prima determinat de peccato quod a primis parentibus in posteris eorum transit per carnem originem, scilicet de peccato originali; in secunda determinat de peccato quod transit in posteris per imitationem operis, scilicet de peccato actuali, 54 dist.: Post praedicta, de peccato actuali diligenti indagine quaedam consideranda sunt. Prima dividitur in duas: in prima determinat de peccato originali, ostendendo, an sit, et quid sit; in secunda determinat quaedam conditiones ejus, 51 distinct.: Nunc superest investigare, qualiter peccatum a patribus traducatur in filios. Prima dividitur in duas: in prima determinat de peccato originali secundum veritatem; in secunda excludit quaedam objectiones, quibus peccati originalis traductio impugnatur, ibi: Quod ergo ait, Per inobedientiam unius multi constituti sunt peccatores, eo sensu dictum esse intelligendum est, quia ex inobedientia Adae . . . processit originale peccatum. Prima dividitur in duas: in prima ostendit aliquod peccatum a primis parentibus in posteris transire; in secunda inquiri, quid sit illud, ibi: Hic primo videndum est, quod fuit illud peccatum. Et dividitur in partes duas: in prima inquiri an sit peccatum actuale, vel non, quod dicit Apostolus per unum hominem in mundum intravisse; ostendens quod est peccatum originale, et non actuale; in secunda iterum inquiri, quod sit illud originale peccatum, ibi: Quod diligenter investigandum est quid sit. Circa primum tria facit: primo movet quaestionem; secundo excludit falsam opinionem quorundam, hoc experimentum de peccato actuali tantum, ibi: Quibusdam placuit de peccato actuali Adae illud accipere; tertio ostendit, hoc intelligi de originali peccato, ibi: Et est illud peccatum originale.

Quod diligenter investigandum est quid sit. Hic inquiri, quid sit peccatum originale, et dividitur in partes duas: in prima inquiri, quid sit secundum genus moris; in secunda, quid sit secundum genus naturae, ibi: Nunc superest videre quid sit ipsum originale peccatum. Circa primum duo facit: primo ponit quorundam opinionem, qui peccatum originale reatum tantum esse dicebant, et non culpam; secundo ostendit peccatum originale culpam esse, ibi: Sed quod originale peccatum culpa sit, pluribus sanctorum testimonis cloctetur.

Quod ergo ait, Per inobedientiam unius multi constituti sunt peccatores, eo sensu dictum esse intelligendum est, quia ex inobedientia Adae processit originale peccatum. Hic excludit objectiones pec-

mulier, et sicut panes evangelici. Non inficiamur tamen quin cibi et humores in carnem et sanguinem transeant; sed non in veritatem humanae naturae, quae a primis descendit parentibus; quae sola in resurrectione erit; reliqua vero caro in quam cibi transeunt, tanquam superflua in resurrectione deponeatur; quae tamen ciborum aliarumque rerum fomentis coalescit.

catum originale impugnantes, et dividitur in duas: in prima excludit objectiones quae impugnant directe peccatum originale; in secunda excludit objectionem quae impugnat peccatum originale quantum ad causam ejus, quae est carnis traductio, ibi: Ad hoc autem quod diximus, in Adam fuisse omnes homines, quidam verborum sectatores sic objiciunt. Circa primum duo facit: primo excludit objectionem Pelagii ex auctoritate procedentem; secundo excludit objectiones duas Juliani qui ratiocinando originale peccatum impugnabat, quarum prima incipit ibi: Unde Augustinus Juliano haeretico . . . respondens aperte asserit, peccatum originale ex voluntate Adae processisse.

Ad hoc autem quod diximus, in Adam fuisse omnes homines, quidam verborum sectatores sic objiciunt. Hic excludit objectiones eorum qui peccatum originale impugnant ex parte causae ejus, quae est carnis traductio ex uno, in quo omnes materialiter fuerunt; et circa hoc tria facit: primo movet objectionem; secundo ponit responsum, ibi: Quibus responderi potest; tertio ponit responsum confirmationem, ibi: Quod vero nihil extrinsecum in humani corporis naturam transeat, Veritas in Evangelio significat.

QUAESTIO I.

Hic est duplex quaestio. Prima de peccato originali. Secunda de traductione carnis.

Circa primum quaeruntur tria: 1.º an pro peccato primorum parentum, in nos isti defectus devenerunt quos sentimus, sicut necessitas moriendi, et hujusmodi, per modum quo poena consequitur culpam; 2.º utrum defectus aliquis ex primis parentibus in nos devenerit potuerit qui rationem culpae habeat; 3.º supposito quod sic, quaeritur, quid sit originalis culpa, quae a parentibus contrahitur.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum defectus quos sentimus sint nobis quasi poena pro peccato primi hominis.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod defectus quos sentimus, non sint nobis quasi poena pro peccato primi hominis inflicta. Sicut enim dicit Seneca (1) (ad Lucil., cap. 9), mors est hominis natura, non poena. Inter omnes autem defectus mors major est; unde et finis terribilium a

(1) In excerptis quibusdam inter ejus opera recensitis, quae tamen ejus non sunt, nempe in illis quae incipiunt: Licet cunctorum. Sic autem vere ipse dissimili sensu epist. 122. Mors malum non est, sola ipse aequum est generis humani; et lib. 6 natur. Qq. in ipso fine lib.: Mors naturae lex (Ex edit. P. Nicolai).

Philosopho, in 5 Ethicor., dicitur. Ergo nec etiam alii defectus poenae deberent dici, qui naturam humanam consequuntur.

2. Praeterea, quaecumque inveniuntur in aliis quibus ex eisdem principiis creata, secundum rationem unam in illis inveniuntur, cum ex unitate principiorum pendeat unitas rei. Sed mors, fames, sitis et huiusmodi inveniuntur ex eisdem principiis in homine ex quibus in aliis animalibus, scilicet ex pugna contrariorum, ex quibus corpus componitur. Cum igitur in aliis animalibus non sint sub ratione poenae, nec in homine tamquam poenae crunt.

5. Praeterea, non magis peccavit homo quam Angelus, immo minus, ut supra dictum est, 21 distinct. Sed Angelus per peccatum nihil amisit de bonis naturalibus sibi collatis, ut Dionysius (4 de divin. Nom.) dicit. Ergo nec homo. Si igitur de natura hominis esset ut corpus suum esset incorruptibile et impassibile, hoc per peccatum non amisisset. Cum igitur amisisset, videtur quod non fuerit naturae, sed gratiae. Ergo et privatio horum non sicut poena naturam consequitur, sed sicut naturalis defectus.

6. Praeterea, omnis virtus naturaliter tendit in suum objectum. Sed virtutis concupiscibilis objectum est delectabile secundum sensum. Ergo quod concupiscibilis moveatur in illud, hoc non est poena, sed hominis natura, et similiter de irascibili, et de aliis viribus. Sed ex hoc causatur pugna virium inferiorum ad superiores quod unaquaeque virtus in suum objectum movetur. Videtur ergo quod huiusmodi pugna sit naturalis homini, et non poena eius, sicut dicitur.

3. Praeterea, nulli dicitur esse poena, si non attingat ad illud quod vires naturae suae excedit; sicut quod homo non potest volare, non est sibi poena. Sed pertinere ad videndum Deum in sua essentia, omnes vires humanae naturae excedit, alias homo ex naturalibus in illud venire posset. Ergo nec carentia visionis divinae poena hominis dici debet; et ita nihil eorum quae poena esse dicuntur primi peccati, rationem poenae habere videntur.

6. Sed contra, omnis passio involuntaria, poena est. Sed mors est passio maxime involuntaria, adeo quod nec senectus voluntatem non moriendi Petro abstulerit, ut Joan. ult. in Glossa (1) dicitur. Ergo mors et alia huiusmodi sunt poenae.

7. Praeterea, ut Philosophus dicit in 2 de Anima (text. 26), actus proprius fit in propria materia; unde oportet perfectionem perfectibili proportionatam esse. Sed anima rationalis, quae est perfectio corporis humani, secundum suam naturam incorruptibilis est. Ergo et corpus humanum naturaliter incorruptibile est. Si ergo corrumpitur, hoc erit per defectum naturae; et ita erit poena.

8. Praeterea, potentius non vincitur a minus potenti: quia agens est nobilior patiente; ut Philosophus in 5 de Anima (text. 19) dicit. Sed corpus humanum est nobilior aliis inanimatis corporibus. Si ergo ab eis patitur, hoc erit per infirmitatem naturae eius. Infirmitas autem et defectus eius quod secundum naturam in homine est,

(1) Ex Augustino ipso sumpta, tract. 125 in Joan. sub finem, super illud a Christo dictum Petro, Joan. 22: *Cum sederis, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quo non vis* (1^a edit. P. Nicolai).

poena est. Ergo passibilitas a talibus corporibus est in homine quasi poena.

Solutio. Respondeo dicendum, quod ea quae sunt ad finem, disponuntur secundum necessitatem finis, ut ex 2 Physic. (text. 78) patet. Finis autem ad quem homo ordinatus est, est ultra facultatem naturae creatae, scilicet beatitudo, quae in visione Dei consistit; soli enim Deo hoc conaturalis est, ut ex dictis in 25 dist. patet. Unde oportuit naturam humanam taliter institui ut non solum haberet illud quod sibi ex principiis naturalibus debebatur, sed etiam aliquid ultra, per quod facile in finem perveniret. Et quia ultimo fini amore inhaerere non poterat, nec ad ipsum tendendum pervenire nisi per supremam partem suam, quae est mens et intellectus, seu ratio, in qua imago Dei insignita est; ideo, ut illa pars in Deum tenderet, subjectae sunt sibi vires inferiores, ut nihil in eis accidere posset quod mentem retineret et impediret ab itinere in Deum: pari ratione corpus hoc modo dispositum est ut nulla passio in eo accidere posset per quam mentis contemplatio impediretur. Et quia haec omnia ex ordine ad finem, ut dictum est; homini inveniunt; ideo facta deordinatione a fine per peccatum, haec omnia in natura humana esse desinere, et relictus est homo in illis tantum bonis quae eum ex naturalibus principiis consequuntur. Et hoc expresse Dionysius dicit (3 cap. Cael. Hier.), sic inquit: *Proprium autem principium habens homo in generationibus corruptibilibus, merito ad principium consequentem ductus est finem*; id est, hoc ex peccato meruit ut eum ex principiis suis, ex quibus compositus est, sibi corruptio deberetur, reduceretur per peccatum ad talem finem qui suis principiis congrueret: et hoc accipitur ex hoc quod dictum est Genes. 5, 19: *Terra est, et in terram ibis*.

Secundum hoc ergo dico, quod isti defectus possunt ad naturam humanam dupliciter comparari: vel ad eam, secundum quod in principiis naturalibus suis tantum consideratur, et sic proculdubio non sunt poenae eius, sed naturales defectus, sicut etiam esse ex nihilo, vel indigere conservatione, est defectus quidam naturalis omnem creaturam consequens et nulli est poena: vel ad eam, prout instituta est; et sic proculdubio poena sunt sibi: quia etiam ex privatione eius quod gratis alicui conceditur postquam concessum est, puniri dicitur aliquis.

Ad primum ergo dicendum, quod Seneca et alii philosophi consideraverunt naturam humanam secundum ea quae ex principiis suis naturalibus ipsam consequuntur: statum enim illum primae conditionis scire non poterunt, quem non nisi fides tenet; et ideo de morte non nisi sicut de naturali defectu locuti sunt; quamvis etiam naturalis defectus aliquo modo poena dici possit.

Ad secundum dicendum, quod alia animalia non sunt ordinata in finem qui facultatem naturalem ipsorum excedat; et ideo in illis tantum bonis creata sunt quae eis ex principiis naturalibus debentur; unde non est similis ratio de homine, et de aliis animalibus.

Ad tertium dicendum, quod bona naturalia debentur dupliciter. Vel prout sunt in se considerata, secundum quod naturae debentur ex propriis principiis; et sic nec homo nec Angelus per peccatum aliquid naturalium amisit; vel in aliquo di-

minutus est: quia Dionysius etiam integra data naturalia in Angelis peccantibus permanere dicit (4 cap. de div. Nom.). Vel secundum quod ordinantur in finem ultimum; et hoc modo in utroque bona naturalia diminuta sunt quidem, non penitus amissa, in quantum uterque factus est minus habilis et magis distans a finis consecutione: et propter hoc etiam homo gratuitus spoliatus dicitur et in naturalibus vulneratus, Luc. 10 in Glossa (1).

Ad quartum dicendum, quod quandoque multa conveniunt ad constitutionem alienius, alicui eorum potest aliquid secundum se convenire naturaliter secundum naturam propriam, et aliquid convenit sibi secundum naturam totius; sicut patet de elementis in mixtionem corporis venientibus. Secundum hoc ergo dico, quod vis concupiscibilis naturale habet hoc ut in delectabile secundum sensum tendat; sed secundum quod est vis concupiscibilis humana, habet ulterius ut tendat in suum objectum secundum regimen rationis; et ideo quod in suum objectum tendat irrefrenate, hoc non est naturale sibi in quantum est humana, sed magis contra naturam eius in quantum huiusmodi; et secundum hoc rationem poenae habere potest, maxime considerata natura humana, secundum quod tota est sub regimine rationis, ut in prima conditione fuit.

Ad quintum dicendum, quod quamvis natura humana per se non possit in visionem Dei pertinere, potest tamen ad eam pervenire cum adiutorio gratiae, et ex se habet habilitatem ut in illam perveniat; et similiter etiam ex his quae sibi gratis in prima conditione collata fuerint, majorem habilitatem habebat; cuius habilitatis diminutio, poena est hominis, si ad institutionem eius referatur; et sic carentia divinae visionis poena dicitur, secundum quod non nominat negationem tantum, sed etiam privationem quandam cum quadam obnoxietate, ut supra dictum est.

Et quia aliae rationes videntur concludere, quod etiam humanae naturae in suis principiis consideratae isti defectus sint poena; ideo ad eas etiam respondendum est.

Dicendum ergo ad sextum, quod involuntarium illa tantum rationem poenae habent quae sunt voluntati subiectibilia; voluntas enim non tantum est possibile, sed etiam impossibile; et ideo si alicui sit involuntarium illud quod potestati voluntatis non subiacet, non propter hoc rationem poenae habet, sicut quod aliquis est brevis nimis in statura, vel aliquid huiusmodi: et hoc modo mors et alia huiusmodi involuntaria sunt.

Ad septimum dicendum, quod inter animam et corpus oportet esse proportionem, sicut potentiae ad actum, non autem sicut convenientium in eadem natura, seu proprietate: non enim oportet quod si anima est sine quantitate, etiam corpus sit huiusmodi: similiter non oportet quod si anima est incorruptibilis naturaliter, corpus etiam huiusmodi sit.

Ad octavum dicendum, quod quamvis corpus hominis simpliciter nobilior sit corpore ignis urentis vel ferri sciantis, in quantum est nobiliori forma perfectum; nihil tamen prohibet illa corpora nobiliora esse secundum quid, in quantum scilicet

(1) Non sic expresse tamen, sed aequivalenter (Ex ed. P. Nicolai).

hoc habent in actu quod corpus humanum habet in potentia, ut caliditatem, vel aliquid huiusmodi.

ARTICULUS II.

Utrum aliquis defectus veniens in nos per originem habeat rationem culpae. — (1-2. quaest. 81, art. 1; et de Mal., qu. 4, art. 1; et 4 cont. Gent., cap. 30, 31 et 32.)

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod nullus defectus in nos per originem veniens, rationem culpae habere possit. Ex hoc enim aliquid culpabile vituperabile est, si malum sit, quod est in potestate eius qui de hoc culpatur: non enim vituperamus nisi ex his quae in nobis sunt, ut Philosophus in 5 Ethic. (cap. 12) dicit. Sed illud quod per originem trahitur non potest esse in potestate eius qui illud originaliter trahit. Ergo impossibile est quod aliquid per originem tractum rationem culpae habeat.

2. Praeterea, secundum Augustinum (1) omne peccatum est voluntarium, adeo quod si non est voluntarium, non est peccatum. Sed illud quod per originem trahitur, non potest esse voluntarium: quia actus voluntatis originem volentis non praecedat. Ergo impossibile est aliquid per originem tractum, esse peccatum vel culpam.

3. Praeterea, nullum accidens potest traduci, nisi subjectum suum traducatur. Sed subjectum culpae est anima rationalis, quae cum non sit ex traduce, ut supra (dist. 18, quaest. 2, art. 1) probatum est, videtur quod nec aliquid per originem tractum rationem culpae habere possit.

4. Si dicatur, quod traducitur peccatum per traditionem seminis; contra. Nihil dat alteri vel efficit in altero quod ipsum non habet. Sed semen non potest esse subjectum infectionis culpae. Ergo nec ex eo culpa in animam devenire potest.

5. Praeterea, nobilior non patitur a minus nobili. Sed anima est nobilior corpore. Ergo corpus non potest agere in animam, inficiendo ipsam.

6. Praeterea, iniustum est ut culpa patris in filium redundet, et quod filius pro patre puniatur. Sed si ex hoc quod Adam peccavit, in omnes culpa redundaret originaliter, sequeretur filium pro transgressione patris puniri. Ergo hoc divinae iustitiae non competit.

Sed contra, ad Ephes. 2, 5, dicit Apostolus: *Eramus natura filii irae*. Sed nullus est filius irae nisi per hoc quod culpam habet. Ergo homo ex ipsa nativitate culpam contrahit.

Praeterea, sicut dicit Anselmus (de concept. Virg. et peccato Origin., cap. 1), homo si persistisset, iustitiam originalem in qua creatus est, in filios profudisset. Sed sicut se habet iustus ad iustos, ita et peccator ad peccatores. Ergo etiam quia peccavit, culpam suam in alios generando transfudit.

Solutio. Respondeo dicendum, quod circa hanc materiam duplex error tangitur in littera. Unus est eorum qui simpliciter peccatum originale negabant, sicut error Juliani et Pelagii: et hic error veritati fidei non consonat: quia sacramentorum necessitatem et redemptionis tollit, quae contra servitutem peccati, in qua nascimur, ordinata sunt.

(1) Lib. de vera Relig., cap. 14 (Ex ed. P. Nicolai).

Alius est error eorum qui peccatum originale nomine concedentes, secundum rem negabant, dicentes, in puero nato nullam culpam esse, sed solum obligationem ad poenam; et hoc manifeste iustitiae divinae repugnat, ut scilicet aliquis obligetur ad poenam qui culpam non habet, cum poena iuste non nisi culpae debeatur. Et ideo his evitatis, simpliciter concedendum est, etiam culpam per originem trahi ex parentibus vitiatum in pueris natis: quod qualiter sit, investigandum est.

Sciendum est igitur, quod haec tria, defectus, malum, et culpa, ex superadditione se habent. Defectus enim simplicem negationem alicujus boni importat. Sed malum nomen privationis est; unde carentia alicujus, etiam si non sit natum haberi, defectus potest dici; sed non potest dici malum, nisi sit defectus ejus boni quod natum est haberi; unde carentia vitae in lapide potest dici defectus, sed non malum: homini vero mors est et defectus et malum (1). Culpa autem super hoc addit rationem voluntarii: ex hoc enim aliquis culpatur quod deficit in eo quod per suam voluntatem habere potuit. Unde oportet quod secundum hoc quod aliquid rationem culpae habet, secundum hoc ratio voluntarii in ipso reperitur. Sicut autem est quoddam bonum quod respicit naturam, et quoddam quod respicit personam; ita etiam est quaedam culpa naturae et quaedam personae. Unde ad culpam personae, requiritur voluntas personae sicut patet in culpa actuali, quae per actum personae committitur; ad culpam vero naturae non requiritur nisi voluntas in natura illa. Sic ergo dicendum est, quod defectus illius originalis iustitiae quae homini in sua creatione collata est, ex voluntate hominis accidit; et sicut illud naturae donum fuit et fuisset in totam naturam propagatum, homine in iustitia persistente; ita etiam et privatio illius boni in totam naturam perducitur, quasi privatio et vitium naturae; ad idem enim genus privatio et habitus referuntur; et in quolibet homine rationem culpae habet ex hoc quod per voluntatem principii naturae, idest primi hominis, inductus est talis defectus.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum originale, cum non sit vitium personae ut persona est, sed quasi per accidens, in quantum persona habet talem naturam; ideo non oportet quod sit in potestate hujusmodi personae, hunc defectum habere vel non habere; sed sufficit quod sit in potestate alicujus qui est natura illa: quia ex hoc quod habens aliquam naturam peccavit, natura infecta est; et per consequens inficitur in omnibus illis qui ab illo naturam trahunt. Et ideo potest dici culpa naturae, cum aliquis in natura illa subsistens, per voluntatem defectum istum in totam naturam cau-saverit (2).

Et per hoc etiam patet responsio ad secundum. Ad tertium dicendum, quod peccatum originale non traducitur per translationem sui subjecti, quod est anima rationalis, sed per translationem seminis: quia ex quo anima patris per peccatum infecta fuit, sequitur etiam inordinatio in corpore, subtracto illo ordine quem natura instituta prius acceperat: et ita etiam ex semine illo generatur corpus

(1) Additur in editione Nicolai (quia est carentia ejus quod natum est haberi ab homine).

(2) Al. creaverit.

tali ordine destitutum: unde et anima quae tali corpori infunditur, deordinationem culpae contrahit ex hoc ipso quod hujusmodi corporis forma efficitur; cum oporteat perfectionem perfectibili proportionatam esse: sicut propter aliquam corruptionem seminis contingit non tantum defectus in corpore prolis ex illo semine generatae, ut lepra, podagra, vel aliqua hujusmodi infirmitas; sed etiam defectus in anima, ut patet in his qui a nativitate naturaliter sunt stolidi.

Ad quartum dicendum, quod licet semen non habeat in se infectionem culpae in actu, habet tamen in virtute; sicut etiam patet quod ex semine leprosi generatur filius leprosus, quamvis in ipso semine non sit lepra in actu: est enim in semine virtus aliqua deficiens, per cuius defectum contingit defectus leprae in prole. Similiter etiam ex hoc ipso quod in semine est talis dispositio, quae privatur illa impassibilitate et ordinabilitate ad animam, quam in primo statu corpus humanum habebat, sequitur quod in prole, quae est susceptiva originalis peccati, efficiatur originale peccatum in actu.

Ad quintum dicendum, quod anima non inficitur per infectionem corporis, quasi corpore agente in animam; sed per quandam collimationem unius ad alterum: quia forma recipitur in materia secundum conditionem ipsius materiae, cum omne quod est in altero, sit in eo per modum recipientis: et ideo ex hoc ipso quod corpus illa virtute privatur qua perfecte erat subiectibile animae, sequitur etiam quod anima illa virtute caret qua perfecte corpus subditum regat: et talis defectus originalis iustitiae, culpa est naturae, prout consideratur consequens ex voluntate alicujus habentis naturam, ex quo natura traducta est.

Ad sextum dicendum, quod injustum esset quod filius pro peccato patris poenam sentiret, nisi etiam peccatum patris in filium transiret, ut jam filius non pro peccato patris, sed pro peccato proprio, quod originaliter trahit, puniatur.

ARTICULUS III.

Utrum originale peccatum sit concupiscentia.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod originale peccatum non sit concupiscentia, ut in littera dicitur. Nihil enim est causa sui ipsius. Sed peccatum originale est causa concupiscentiae, ut patet ex verbis Apostoli Rom. 8, 8: *Peccatum occasione accepta per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam*. Ergo peccatum originale non est concupiscentia.

2. Praeterea, nihil naturalium potest dici peccatum vel malum. Sed concupiscentia vis in homine est virtus naturalis. Ergo ipsa non potest dici peccatum originale. Sed ipsa est per quam homo habilis est ad concupiscentiam. Ergo concupiscentia quae sumus habiles ad concupiscentiam, non est peccatum originale, ut in littera dicitur.

3. Praeterea, sicut per motum concupiscentis perturbatur iudicium rationis, ita et per motum irascibilis. Sed peccatum originale consistit in deordinatione ipsius animae, secundum quod inferiora superioribus non obediunt. Ergo non solum concupiscentia, sed simili ratione iracundia peccatum dici debet originale.

4. Praeterea, defectus qui ex origine trahitur, rationem culpae non habet, ut dictum est, nisi se-

cundum quod ex voluntate habentis naturam consequitur. Sed multi defectus corporales ex voluntate illa consequuntur, ut necessitas moriendi, et hujusmodi. Ergo non solum concupiscentia, sed quilibet istorum debet dici peccatum originale.

5. Praeterea, inter alia quae homo per peccatum amittit, etiam scientia illa privatus est qua in primo statu pollebat. Sed defectus scientiae ignorantia dicitur. Ergo ignorantia originale peccatum dici debet, et non solum concupiscentia.

Sed contra est quod dicitur in Glossa Rom. 6: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, idest fomes peccati*. Fomes autem peccati concupiscentia est. Ergo peccatum videtur ipsa concupiscentia esse.

Praeterea, sicut se habet concupiscentia actualis ad actuale peccatum, ita se habet concupiscentia originalis ad originale peccatum. Sed concupiscentia actualis est ipsum actuale peccatum. Ergo et concupiscentia quae per originem trahitur, est originale peccatum.

Solutio. Respondeo dicendum, quod in quolibet peccato est invenire aliquid quasi formale, et aliquid quasi materiale (1). Si enim consideremus peccatum actuale, ipsa substantia actus deordinati materialiter in peccato se habet: sed deordinatio a fine, formale in peccato est, quia ex hoc rationem mali praecipue habet; unde dicitur, quod conversio ad bonum commutabile, est ibi sicut materiale, et aversio a bono incommutabili, est sicut formale: et hoc contingit ex hoc quod etiam in actu perfectio virtutis ex ordine ad finem est forma actus. Sicut autem peccatum actuale consistit in deordinatione actus, ita etiam peccatum originale consistit in deordinatione naturae. Unde oportet quod ipsae vires deordinatae, vel deordinatio virium, sicut (2) sicut materiale in peccato originali; et ipsa deordinatio a fine sit ibi sicut formale. Illa autem pars quae per se nata est conjungi fini, est ipsa voluntas, quae habet ordinem finis omnibus aliis partibus imponere; et ideo (3) destitutio ipsius voluntatis ab illa rectitudine ad finem quam habuit in institutione naturae, in peccato originali formale est: et hoc est privatio originalis iustitiae. Vires autem appetitus sensibilis sunt natae recipere ordinem ad finem ab ipsa voluntate, secundum quod sibi subiectae sunt; et ideo subtractio illius vinculi quod quodammodo sub potestate voluntatis rectae detinebantur, materiale in peccato est. Ex hac autem subtractione sequitur quod unaquaeque vis in suum objectum inordinate tendat, concupiscentia illud; et ideo concupiscentia quae habiles sumus ad male concupiscentiam, peccatum originale dicitur, quasi materiale in peccato originali existens. Est enim considerare materiale et formale in actibus moralibus sicut in rebus artificialibus, in quibus materia de toto praedicatur; ut possit dici, cultellus est ferrum: et similiter de peccato praedicari potest illud quod est materiale in ipso; et per hunc modum peccatum originale concupiscentia dicitur.

Ad primum ergo dicendum, quod concupiscentia dicitur dupliciter; scilicet ipse actus concupiscentiae et ipsa habitus ad concupiscentiam, et actus ex habitate causatus; unde non est inconveniens, si

(1) Al. quasi formam, et aliquid materiale.

(2) Al. vires deordinatio virium sint.

(3) Al. et tunc.

peccatum originale, quod concupiscentiam actualem causat, habitualis concupiscentia esse dicatur.

Ad secundum dicendum, quod differt dicere potentem et habilem: quod enim aliquis sit potens concupiscere, est ex potentia concupiscibili; sed quod sit habilis ad concupiscentiam, est ex aliquo habitu, vel ex eo quod per modum habitus se habet. Contingit enim ut etiam privatio aliqua habilitatem quandam relinquat, in quantum privatur aliquid quod impedimentum praestare posset: et ita dicitur concupiscentia habitualis esse peccatum originale, non quidem vis concupiscibilis, neque iterum aliquis habitus qui aliquid positive dicat; sed ipsa habitus quae relinquitur in inferioribus viribus ad inordinate concupiscentiam, ex hoc quod ab appetitu subtrahitur retinaculum rationis, quo detinebatur ne effrenate posset in sua objecta tendere.

Ad tertium dicendum, quod concupiscentia non dicitur esse materiale in peccato, secundum quod denominatur a vi concupiscibili, quae contra irascibilem dividitur; sed secundum quod sumitur ab appetitu sensualitatis, qui in utramque vim dividitur, scilicet irascibilem et concupiscibilem.

Ad quartum dicendum, quod ut in 2 Physic. (text. 82) dicitur, peccatum contingit in his quae ad finem ordinata sunt, secundum quod a suo fine deficient; et ideo in partibus animae in illis praecipue est peccatum hominis secundum quae homo ordinatur in finem: et quia appetitus est tendens in finem, ideo in appetitu praecipue peccatum consistit. Ad finem autem hominis ordinatur appetitus rationis, qui est voluntas, immediate; appetitus autem sensibiles mediate, in quantum scilicet ordinem finis ex voluntate rationis recipiunt, propter quod dicuntur aliquid rationi obadiabiles, ut Philosophus dicit in fine 1 Ethic. (cap. 18); et ideo defectus ordinis in appetitu voluntatis est formale et completivum originalis peccati, quod est privatio rectitudinis voluntatis, quae inerat secundum originale iustitiam; defectus autem ordinis in appetitu inferiori, est materialiter in peccato se habens; et hoc est concupiscentia, ut dictum est: et ideo nullus alius defectus naturae ex parte rationis nec ex parte sensibilis partis originale peccatum dicitur, nisi concupiscentia sicut materiale, et privatio originalis iustitiae sicut formale.

Ex quo patet responsio ad quintum: quia ignorantia non per se respicit voluntatem; unde etiam defectus ille sicut et alii retinent rationem poenae sed non culpae: et si inveniant ignorantiam originale peccatum dici, intelligendum est de ignorantia privante illam scientiam quae includitur in originali iustitia: nullus enim est justus vel temperatus, qui non sit prudens, ut in 6 Eth. (cap. 17) dicitur: et ad hoc attendens Socrates dixit, omnem virtutem esse scientiam, et omne vitium esse ignorantiam, ut ibidem narratur.

QUAESTIO II.

Deinde quaeritur de translatione carnis a parentibus, per quam originale peccatum trahitur; et circa hoc quaeruntur duo: 1.° utrum alimentum in veritatem humanae naturae convertatur. 2.° utrum ex alimento semen decidatur.